

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію Талпи Петра Валентиновича на тему: «Адміністративно-правове регулювання статусу Служби судової охорони», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 «Право»

Ступінь актуальності обраної теми. У зв'язку з необхідністю належного організаційного та безпекового забезпечення стабільного функціонування судової влади адміністративно-правове регулювання статусу Служби судової охорони набуває особливого значення. Відповідно до статей 55 і 129 Конституції України, права і свободи людини захищаються судом, а правосуддя здійснюється на засадах незалежності суддів, рівності учасників судового процесу та обов'язковості судових рішень. Реалізація зазначених конституційних положень безпосередньо залежить не лише від діяльності суддів, а й від створення безпечних умов для роботи судів, перебування учасників судового процесу та безперешкодного здійснення судочинства. Отже, охорона приміщень судів, підтримання громадського порядку та захист осіб, які беруть участь у здійсненні правосуддя, є необхідними умовами належного гарантування права кожного на судовий захист. Зокрема, правові засади створення, організації та діяльності Служби судової охорони закріплено насамперед у статтях 160-162 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», який визначає Службу судової охорони як державний орган у системі правосуддя, на який покладено підтримання громадського порядку в судах, припинення проявів неповаги до суду, охорону приміщень судів та інших органів системи правосуддя, забезпечення особистої безпеки суддів, членів їхніх сімей і працівників суду, а також безпеки учасників судового процесу. Окрім того, значний обсяг владних повноважень, право застосовувати передбачені законом заходи примусу та особливе місце Служби судової охорони в системі органів публічної адміністрації потребують чіткого визначення її компетенції, структури, підпорядкування, порядку взаємодії з судами, правоохоронними органами й іншими суб'єктами забезпечення правосуддя.

Водночас комплексний характер правового регулювання зумовлює потребу дослідити узгодженість законодавчих і підзаконних норм, межі адміністративної компетенції Служби судової охорони, механізми контролю та юридичної відповідальності її співробітників, а також порядок взаємодії з іншими органами державної влади. Тому не викликає сумніву, що обрана Талпою Петром Валентиновичем тема дослідження є своєчасною. Актуальність та наукова новизна дисертації підтверджується й тим, що воно

виконане відповідно до основних напрямів адміністративно-правової реформи в Україні.

Дослідження відповідає положенням Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021-2023 роки, затвердженої Указом Президента України від 11 червня 2021 р. № 231/2021, Стратегії розвитку Служби судової охорони на 2024-2026 роки, затвердженої наказом Служби судової охорони від 05.04.2024 р. № 112, проєкту Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2025-2029 роки, теми науково-дослідної роботи кафедри адміністративно-правових дисциплін Одеського державного університету внутрішніх справ «Забезпечення адміністративно-правовими засобами прав і свобод людини і громадянина в Україні» (реєстраційний номер 0125U001209).

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, та їх достовірність. Викладені в роботі наукові положення та висновки є обґрунтованими, аргументованими та переконливими. Про достатній рівень достовірності значною мірою свідчить опрацювання здобувачем вагомого обсягу літературних джерел. Поряд із працями з адміністративного права П.В. Талпа широко використав наукові розробки із загальної теорії держави і права, теорії державного управління та інших галузевих правових наук.

Дисертант правильно сформулював головну мету та конкретні завдання дослідження, його об'єкт та предмет, методологічну основу дисертаційної роботи. Ознайомлення з роботою дозволяє стверджувати, що поставлені автором завдання були послідовно виконані, що дозволило йому провести ґрунтовний теоретико-правовий аналіз предмета дисертації.

Зазначене дослідження базується на комплексному, системному підході, характеризується відповідним рівнем наукових узагальнень, що значною мірою обумовлено й характером дослідницької бази. Використана дисертантом методологія дозволила всебічно дослідити окреслені в дослідженні проблемні питання та запропонувати шляхи їх вирішення. Глибина та достовірність результатів дисертації базуються на досконалому володінні здобувачем методами наукового пошуку. Теоретико-методологічною основою дослідження стали сучасні загальні та спеціальні методи наукового пізнання, застосування яких зумовлене системним підходом, що дало можливість досліджувати проблеми в єдності їх соціального змісту і юридичної форми.

Робота, запропонована П.В. Талпою, характеризується системним підходом до предмета дослідження. Структура дисертації повністю відповідає

меті і завданням дослідження, дозволяє послідовно розглянути всі проблеми, визначені автором.

У дисертації наведено теоретичне узагальнення і нове вирішення наукового завдання, що виявляється в тому, щоб на основі комплексного аналізу національного законодавства, а також практики його застосування комплексно обґрунтувати особливості регулювання адміністративно-правового статусу Служби судової охорони та сформулювати пропозиції щодо вдосконалення чинного адміністративного законодавства в згаданій сфері суспільних відносин.

Варто погодитись із дисертантом стосовно того, що забезпечення громадської безпеки в судах розуміється як система відносин, заснованих на суворому дотриманні і виконанні спеціальних організаційно-технічних правил, встановлених державою з метою протидії реальним чи потенційним загрозам, охорони життя і здоров'я суддів, членів їхніх сімей, працівників суду, учасників судового процесу, недопущення руйнування або пошкодження приміщень суду, органів та установ системи правосуддя або настання наслідків, які можуть виникнути в результаті діяльності посадових осіб або громадян, пов'язаної з підвищеною небезпекою для оточуючих.

Слушною видається точка зору здобувача стосовно того, що компетенція в структурі адміністративно-правового статусу будь-якого органу державної влади відіграє ключову роль, оскільки основними її складовими елементами виступають права й обов'язки, за допомогою яких надається можливість визначити місце і роль державного органу в системі адміністративно-правових відносин.

Автор цілком доречно зазначає, що впродовж багатьох років організація професійної підготовки підрозділів по охороні судових установ, з огляду на специфіку їхнього, на той час, організаційного підпорядкування, тривалий час розглядалась як складовий елемент підготовки інших структурних підрозділів органів внутрішніх справ. Разом з цим, специфіка забезпечення охорони та безпеки правосуддя зумовила потребу створення нового державного органу в системі правосуддя – Служби судової охорони, - основним призначенням якого стало забезпечення громадського порядку та безпеки в судах.

Наукова новизна положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. У дисертації висловлено і обґрунтовано низку важливих наукових висновків, пропозицій та рекомендацій. Зокрема:

сформульовано авторське визначення адміністративно-правового регулювання статусу Служби судової охорони;

запропоновано структурну модель адміністративно-правового регулювання статусу Служби судової охорони;

критично розглянуто наукові підходи до принципів права, які регулюють статус Служби судової охорони;

обґрунтовано доцільність включення Служби судової охорони у механізм адміністративної відповідальності на прояв неповаги до суду (судді) як нового суб'єкта та наділення співробітників вказаної структури відповідними юрисдикційними повноваженнями;

удосконалено розуміння спеціального адміністративно-правового статусу Служби судової охорони, наділеного специфічними структурними елементами, які утворюють зміст її правового положення в системі органів державної влади.

Оцінка змісту дисертації та її оформлення. Структура роботи логічно побудована і дозволила автору висвітлити актуальні питання обраної теми та належним чином обґрунтувати висновки й результати, отримані в ході проведеного дослідження. Результати дослідження є свідченням того, що автору притаманні здібності до самостійних наукових пошуків, до плідного аналізу складних теоретико-правових процесів і явищ, уміння раціонально відбирати, кваліфіковано узагальнювати й аналізувати різні джерела, формулювати на цій підставі практичні висновки й рекомендації.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Позитивно оцінюючи актуальність проведеного дисертантом дослідження, наукову новизну, обґрунтованість і достовірність, належний теоретичний рівень і практичну значущість його результатів, слід висловити певні зауваження щодо окремих положень роботи, які, на наш погляд, носять дискусійний чи спірний характер, або є хибними. Окремі питання предмету дослідження, на погляд офіційного опонента, не знайшли свого належного висвітлення у дисертації, інші потребують певних уточнень та додаткової аргументації автора:

1. У дисертаційному дослідженні автор використовує метод класифікації. Водночас вивчення методологічної основи дослідження, наведеної у вступній частині наукової роботи, свідчить про відсутність методу класифікації серед основного методологічного арсеналу дисертаційного дослідження.

2. У положеннях наукової новизни, які вдосконалив автор, указано «розуміння спеціального адміністративно-правового статусу Служби судової охорони, наділеного специфічними структурними елементами, які утворюють зміст її правового положення в системі органів державної влади». Однак у підрозділі 2.3. «Особливості адміністративно-правового регулювання статусу Служби судової охорони», на нашу думку, виділення структурних елементів, які визначають відмінність правового положення Служби судової охорони серед інших органів державної влади, виглядає недостатньо аргументованим.

3. У підрозділі 2.2. «Механізм адміністративно-правового регулювання статусу Служби судової охорони» дисертант зауважує, що однією зі складових механізму адміністративно-правового регулювання як системи правових засобів, є юридичні принципи. Проте класифікація та характеристика принципів адміністративно-правового регулювання, на нашу думку, потребує більшої уваги. Ця складова в роботі охарактеризована побіжно.

4. На нашу думку, робота переобтяжена репрезентативними емпіричними даними, які складаються з офіційних статистичних відомостей, проте відсутні результати анкетувань та опитувань, які автор проводив під час дослідження. Це надало б роботі більш ґрунтовного осмислення та дозволило комплексно розглянути ідею щодо необхідності посилення адміністративної відповідальності за будь-які прояви неповаги до суду.

Висловлені зауваження та окреслені питання, що виникли при вивченні дисертації, не впливають на загальну позитивну оцінку проведеного дослідження та не ставлять під сумнів його теоретичну та практичну значимість, свідчать про перспективність дисертації та необхідність подальшого розроблення проблем адміністративно-правового регулювання статусу органів державної влади.

Повнота викладу наукових положень в опублікованих працях. Результати дослідження повною мірою відображені в 4-х наукових статтях і 5-ти тезах доповідей автора на наукових і науково-практичних конференціях, що в цілому свідчить про достатній рівень апробації. Опубліковані здобувачем у наукових виданнях праці в повному обсязі відображають концептуальні висновки і науково-практичні рекомендації, які обґрунтовуються автором у самій дисертації. Дисертація написана зрозумілою, юридично і літературно грамотною мовою, оформлена відповідно до вимог, які висуваються до такого роду праць. Стиль викладення матеріалу – науковий. Порухів академічної доброчесності опонентом не виявлено.

Загальна оцінка дисертації та її відповідність встановленим вимогам. За своїм змістом, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною значущістю здобутих результатів, а також за змістом, кількістю, обсягом публікацій і повнотою опублікованих здобувачем матеріалів, дисертаційна робота Талпи Петра Валентиновича «Адміністративно-правове регулювання статусу Служби судової охорони» відповідає вимогам, установленим Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44, а також

Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40.

На підставі викладеного вважаю, що представлена до захисту дисертація є завершеною науковою працею, що містить нові науково-обґрунтовані результати, які у сукупності розв'язують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для юридичної науки, а її автор – Талпа Петро Валентинович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент –

доцент кафедри цивільно-правових дисциплін

Донецького державного університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук, доцент

Олена НАЗИМКО